



Rapport om kloning av djur för livsmedelsproduktion

Jordbruksdepartementet

2010-11-29

Dokumentbeteckning

KOM(2010) 585 slutlig

Rapport från kommissionen till Europaparlamentet och rådet om kloning av djur för livsmedelsproduktion.

Sammanfattning

I rapporten presenteras en bedömning av den kloningsteknik som används för livsmedelsproduktion och en analys av relevanta aspekter av kloning mot bakgrund av gällande lagstiftningen och den pågående revidering av Europaparlamentets och rådets förordningen (EG) nr 258/97 om nya livsmedel och nya livsmedelsingredienser. I rapporten analyseras djurskyddsaspekter, etiska bedömningar, allmänhetens uppfattning, kloning både i medlemsländerna och i länder utanför EU, handelsfrågor och rättsliga aspekter i samband med riskbedömningar. I rapporten drar kommissionen vissa slutsatser och föreslår att tillfälligt stoppa kloning av djur för livsmedelsproduktion (ej för forskning, bevarande av utrotningshotade arter eller läkemedelstillverkning) och saluföring, men ger lantbrukare och industri möjlighet att upprätta en databas för ett spårbarhetssystem för import av avelsmaterial och avkommor. De föreslagna åtgärderna ska ses över om fem år. Förhoppningen är att rapporten ska göra det möjligt för rådet, Europaparlamentet och kommissionen att arbeta vidare med revideringen av förordning (EG) nr 258/97, som kommer att bli ett viktigt bidrag till konsumentskydd och innovation. Regeringen är positiv till en revidering av förordningen som kan öppna upp för lösningar på det handelspolitiska området avseende livsmedel från tredjeländer samt för innovationer inom livsmedelsområdet som förbättrar möjligheterna för livsmedelsföretagen att utveckla nya produkter med t ex funktionella egenskaper.

1.1 Ärendets bakgrund

Enligt EU:s gällande lagstiftning omfattas livsmedel som framställts från djurklon av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) 258/97 om nya livsmedel och nya livsmedelsingredienser (NF-förordningen), eftersom de inte framställts med konventionell avelsteknik. Nya livsmedel är livsmedel och livsmedelsingredienser som före den 15 maj 1997 inte använts som människoföda i någon högre utsträckning inom EU. Just nu pågår en revidering av NF-förordningen och Europaparlamentet och rådet förhandlar om förslaget. Frågan om livsmedel från klonade djur är den mest problematiska. Kloning har ifrågasatts utifrån vissa djurskyddsaspekter och av etiska aspekter, men enligt en bedömning av Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (EFSA) finns det inte några vetenskapliga belägg som visar att det skulle vara farligt att äta livsmedel från klonade djur eller deras avkommor. Danmark är det enda EU-land som infört ett förbud mot att använda klonade djur i kommersiellt syfte, medan vissa länder utanför EU redan använder kloning för att föda upp avelsdjur.

Rådet, kommissionen och Europaparlamentet har helt skilda uppfattningar om hur kloning ska regleras i NF-förordningen. I rådets gemensamma ståndpunkt framgår att livsmedel som framställts av djurkloner och första generationens avkomma av djur som framavlats av en djurklon ska omfattas av förordningen. Kommissionen anser att det enbart är djurklonen och inte avkommor som ska regleras. Europaparlamentet har i en resolution från september 2008 yrkat på ett totalförbud mot kloning.

För att få ett bättre underlag och en vidare infallsvinkel bad rådet 2009 kommissionen att lägga fram en rapport. Kommissionen bad EFSA att ta fram de senaste vetenskapliga rönen och har tagit hänsyn till dessa samt yttrandet från Europeiska gruppen för etik inom vetenskap och teknik i den nu framlagda rapporten, 19 oktober 2010.

1.2 Förslagets innehåll

I rapporten drar kommissionen slutsatser utifrån handelsfrågor, kloning i medlemsländerna och i länder utanför EU, etiska aspekter och aktuella djurskyddsaspekter. Kommissionen föreslår att tillfälligt förbjuda kloning av djur för livsmedelsproduktion i EU och saluföring av livsmedel som framställts från djurkloner. Alla åtgärder föreslås ses över om fem år. Kloning i andra syften än för livsmedelsproduktion (t.ex. för forskning, bevarande av utrotningshotade arter eller läkemedelstillverkning) avses att inte stoppas. Kommissionen föreslår också ett spårbarhetssystem för import av reproduktionsmaterial för kloning, t.ex. sperma och embryon samt avkommor. Systemet kommer att göra det möjligt för lantbrukare och industrin att upprätta en databas över de djur som framavlats av sådant reproduktionsmaterial.

Gällande regelverk för nya livsmedel är harmoniserat i EU. Livsmedelsverket, länsstyrelserna och kommunerna är ansvariga myndigheter för att kontrollera efterlevanden av regelverket. Den närmare ansvarsfördelningen mellan kontrollmyndigheterna anges i livsmedelsförordningen (2006:813)

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Rapporten och kommissionens förslag påverkar inte gemenskapens budget och kommer inte att innebära någon utökad ekonomisk börda för ansvariga myndigheter i medlemsstaterna.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Dokumentet är enbart en rapport med kommissionens förslag att tillfälligt stoppa kloning av djur för livsmedelsproduktion. Regeringen ser gärna att förordningen om nya livsmedel kan antas och bedömer att rapporten utgör ett viktigt underlag för den fortsatta diskussionen.

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Medlemsstaternas syn på rapporten är ännu inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Europaparlamentets syn på rapporten är ännu inte känd.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Rapporten har inte remitterats.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Inte aktuellt (eftersom rapporten inte utgör bindande lagstiftning).

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Inte aktuellt (eftersom rapporten inte utgör bindande lagstiftning).

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

-

4.2 Fackuttryck / termer

Kloning: Att kлона innebär att man skapar en organism som är en genetisk kopia av en annan och de två organismerna delar alltså exakt samma DNA. Det finns två huvudgrenar av kloning: 1) Embryonal kloning, Embryonic Cell Nucleus Transfer (ECNT). Med denna teknik delas cellerna i det tidiga embryot (befruktad äggcell) upp och placeras i tomma "äggskal". Dessa implanteras i livmodern hos surrogatmammor. 2) Vid kroppscellskloning, Somatic Cell Nucleus Transfer (SCNT) så överförs den genetiska massan från en utvecklad cell till en obefruktad äggcell genom injektionsteknik, efter att äggcellens genetiska massa har tagit bort. Även i detta fall växer fostret till i livmodern. Den vanligaste kloningstekniken är SCNT. Kommissionens rapport omfattar endast SCNT-tekniken.

Djurklon: Ett djur som är en exakt genetisk kopia med samma genuppsättning i cellkärnan som hos ursprungsdjuret, dvs. det djur som tagits fram med kloning.

Nya livsmedel: Nya livsmedel (Novel Foods /NF) definieras som livsmedel som inte konsumerats inom EU före 15 maj 1997. Från det datumet infördes regler för nya livsmedel. Med nya livsmedel avses, i den nu gällande förordningen (EG) nr 258/97, livsmedel som t. ex. isolerats ur mikroorganismer, svampar, alger, växter och livsmedelsingredienser isolerade ur djur samt livsmedel som producerats med hjälp av ny teknik och nya produktionsprocesser eller livsmedel som har konsumerats vart som helst i världen utom i EU.